

O MIE DE CĂRȚI NECITITE...

Vlad POHILĂ

Orice călătorie, chiar și una în interes de serviciu, urmărește și neanunțatul scop al delectării, desfătării, relaxării... Puteți pune la îndoială veridicitatea enunțului, dar vă rog să aveți în vedere că vă spune / vă scrie aceasta un ins care a călătorit foarte mult – în raport cu alți colegi de generație, într-o epocă de greutăți și interdicții de deplasare, și relativ mult, în comparație cu reprezentanții actualei generații, „la ale căror picioare stă lumea întregă”!

Cu atât mai bizară vă părea precizarea că în călătoriile mele relaxarea sau desfătarea au avut mereu un loc secund, dacă nu terț, chiar; în prim-plan situându-se cunoașterea și... cartea. Cu adevărat, cam toate drumețiile de care am avut parte, în trecut și cu deosebire în ultimul timp, au fost, în fond, niște deplasări de diferite Drumuri ale Cărții: peste tot pe unde am ajuns, am căutat și Cartea sau poate Cartea m-a găsit și, de regulă, m-a și însoțit, aidoma unui excelent ghid, și m-a consolat ca o gazdă deosebit de primitoare. Posibil și de aceea că am preferat să vizitez țări, popoare, spații culturale ale căror limbi le cunosc, într-o măsură sau alta. Ce să mai vorbim de „escapadele” făcute în dreapta Prutului, când pentru un intelectual basarabean, pentru un pasionat de literatură, România s-a identificat, obligatoriu, și cu cartea în limba care un timp, la noi, era „arestată”, și totuși, mereu căutată, jinduită, dorită...

Un adevărat Drum al cărții am parcurs și la începutul lunii iunie curent, beneficiind, ca și în multe alte rânduri, de tovarășia lui Vasile Șoimaru, situată mereu între bunăvoință și strictețe, căci omul organizat, dacă se lasă dus numai de ale bunăvoinței valuri, izbuțește să realizeze doar jumătate din câte își propune, iar acest pelerin prin românimie nu că ar dori să cuprindă necuprinsul, dar să cuprindă maximum posibil – vrea, își pune în

gînd și întotdeauna reușește să facă totul ce plănuiește, ba și ceva pe deasupra! De data aceasta ne-am propus un traseu relativ relaxant: vreo 1500 kilometri dus și întors, de la Prut pînă la Olt, însă de-a lungul a 10-12 zile.

...Și la început a fost orașul Roman (județul Neamț), ai cărui locuitori, vreo 70 de mii, se numesc, nu știu de ce, *romașcani*, și printre care se numără muzicienii Sergiu Celibidache sau Mihail Jora, poeta Otilia Cazimir; dintre *romașcanii* mai tineri merită a fi amintiți teledeta Andreea Marin și omul de afaceri Sorin Ovidiu Vântu, proprietarul grupului media *Realitatea-Cașavencu*. Aici și-a găsit tragicul sfîrșit redutabilul cronicar și filozof Miron Costin, al cărui bust domină peisajul din centrul Romanului. Tot în inima orașului, un grup de busturi a zece mari clasici formează o „Rotondă a literaturii române”, situată nu departe de un pom devenit monument istoric: un „Stejar al Unirii”, răsădit în chiar ziua de 24 ianuarie 1859. În această formidabilă ambianță urbană, pe strada Mihai Eminescu, se află și Colegiul Național „Roman-Vodă”, cu o existență de peste 140 de ani, care s-a oferit să găzduiască o prezentare a cărții *Cotului Donului 1942: eroism, jertfă, trădare* (colectiv de autori, autor de proiect, coordonator și imagini – V. Șoimaru; Ch.: Balacron, 2012). Chiar dacă mulți învățăcei se află în vîltoarea emoțiilor generate de examenele de bacalaureat, sala de festivități a Colegiului era arhiplină: elevi, profesori, simpli orașeni – unii cu filiații basarabene. Această impresionantă prezență se datorează și spiritului managerial al dnei directoare Mihaela Tanovici, dar și elanului corpului didactic, din care face parte și dna profesoară Mirela Șoimaru, cea care a lansat inițiativa prezentării și la Roman – a 15-a manifestare de acest gen în dreapta Prutului, de la apariție – a acestui volum despre

tragedia de la Cotul Donului, „*carte basarabeană de importanță națională, pan-românească*”, după cum s-a exprimat dl prof. univ. dr. Alexandru Amititeloai, venit din Bacău. V. Șoimaru a mulțumit Colegiului pentru invitație, iar dnei prof. M. Șoimaru – pentru că și-a păstrat numele... Pe marginea cărții și a proiectelor editoriale s-a vorbit la subiect și emoționant, din care motiv în sala cu peste o sută de audienți, preponderent tineri, nici musca nu se auzea! Când am amintit mai sus de cei „cu filiații basarabene”, i-am trecut obligatoriu, în această listă, și pe bunii noștri prieteni din comuna Miroslavești, județul Iași: inv. Gheorghe Pârlea, prof. de geografie Ioan Leleu, primarul Ionuț Gospodaru, ei venind în compania unui erou – și al cărții ce se lansa, și al crunței bătălii din stepa calmică – veteranul celui de-al Doilea Război Mondial Ion (Nică) Paiu. Ca și cu alte ocazii, a avut un discurs admirabil „academicianul nostru de la Miroslavești”, dl Gh. Pârlea, al cărui exemplu de elocință a fost urmat de moș Ion Paiu, de 93 de ani trecuți, dar cu o ținută de invidiat. Discuțiile declanșate în sala de festivități a Colegiului Național din Roman au continuat la terasa unui restaurant, la un prînz oferit de primarul Ionuț Gospodaru de la Miroslavești.

Onești este orașul a cărui existență se asociază pentru unii cu numele lui Ștefan cel Mare, adică cu satul Borzești din preajmă, unde s-ar fi născut Domnitorul; pentru alții – cu cel al gimnastei Nadia Comăneci. Mai recent, cei ce doresc să călătorească în lung și-n lat prin *România pitorească* (Al. Vlahuță), vin pe aici ca să vadă și frumoasa, irepetabila Vale a Troțușului; de vreo doi-trei ani, pentru basarabeni, mai ales pentru cei care ascultă postul de Radio „Vocea Basarabiei”, Oneștii se identifică cu orașul de unde s-a lansat inițiativa înălțării, pe un deal de lângă Nisporeni, a Crucii Mîntuirii Neamului Românesc, acolo locuind și cei care au adus principalele contribuții întru realizarea acestui proiect insolit – familia Maria și Ghiță Dohtar

Noi – subsemnatul, dr. Vasile Șoimaru, și istoricul Ion Negrei – am ajuns la Onești

ca invitați la o conferință cultural-științifică, consacrată aniversării a 555-a de la prima atestare documentară a localității, eveniment organizat de Asociația *Expresia ideii*, Muzeul Municipal și de filiala locală a Asociației „Pro Basarabia și Bucovina”. Mai simplu spus, eram invitații inimosului basarabean C. Rusanovschi, ai cărui părinți s-au refugiat în dreapta Prutului pe cînd el avea doar trei ani, acum, la început de iulie omul nostru sărbătorind șapte decenii de vrednică existență pămîntească. Mulți ani înainte, dragă domnule Constantin Rusanovschi! Sînteți printre bunii prieteni ai Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău, printre autorii revistei noastre, și dorim să vă știm cît mai mult în aceste ipostaze, ca și în cea de bază: un om de treabă, un patriot înflăcărat, un liant sigur între sufletele de români de pe malurile Prutului!

Conferința care ne-a motivat aflarea la Onești, dedicată trecutului, dar și prezentului acestei localități, a fost moderată de simpatica doamnă Mariana Bendou, profesoară de română la un prestigios liceu de aici. Este o bună cunoscătoare a literaturii române și a istoriei românilor (inclusiv a Basarabiei), dar mai e pasionată de arta și etnografia berberilor – popor băștinaș din nordul Africii, din care se trage și soțul dumneaei. La liceu, dna M. Bendou conduce un cenaclu (numit ceva mai sofisticat: Asociația Clubul *Expresia ideii*), la ale cărui ședințe cultivă tinerilor dragostea pentru istoria națională și pentru cuvîntul scris. În ultimii ani, editează și un almanah numit la fel *Expresia ideii*, în care sînt incluse scrieri literare, dar și pe alte diferite teme, ale liceenilor și ale profesorilor.

Multe comunicări, prezentate atît de adulți, cît și de adolescenți, au putut încînta imaginația noastră, îmbogățindu-ne cunoștințele despre acest oraș cu adevărat frumos care este Oneștiul. A trezit un viu interes comunicarea istoricului nostru Ion Negrei, în care se face o surprinzătoare și totuși realistă legătură între dezvelirea monumentului lui Ștefan cel Mare la Iași, în 1883 (eveniment în care au fost implicați Mihai Eminescu și Ciprian Porumbescu) și inaugurarea, în re-

plică, la Chișinău, a unui bust al poetului rus Al. Pușkin, apoi și a unui monument al țarului Alexandru II. Viu, sincer s-a dovedit a fi și interesul față de cartea despre bătălia de la Cotul Donului, manifestat nu numai de către dl Vilică Munteanu, directorul Arhivelor Naționale, Filiala Bacău, sau dl Ionuț Chiriac, șeful Direcției juridice a Primăriei municipiului Onești, ci și de unii liceeni care, cel puțin la această manifestare, aveau impresia că au uitat cu totul de filme sau jocuri din internet, de discoteci și de baruri... Părintele protoiereu Constantin Alupii a arătat o atitudine cu adevărat pioasă pentru cartea lansată, evocând și în timpul unei slujbe religioase la biserica de la Borzești faptele de eroism și tragedia grelei înfrîngerii ale celor de o seamă cu străbunicii, bunicii și unii tați de ai noștri, cu 70 de ani în urmă. Evenimentul a fost diversificat prin organizarea, în cadrul ei, a două expoziții de artă plastică, de autori oneșteni: mozaic și sculptură religioasă (mai ales de forme mici) în viziunea lui Ioan Tripa, un mare pasionat de arta impresionistilor și a celor de după aceștia; icoane și alte lucrări din paie, măiestrit lucrate de Gheorghe Munteanu, acestea din urmă atrăgînd, se pare, în mod special atenția vizitatorilor.

* * *

În după-amiaza zilei de aflare la Onești participanții la conferință urmau să meargă la biserica de la Borzești, invitați într-acolo de părintele Constantin. Noi, basarabeni, am ajuns la presupusul loc de naștere și de botez al slăvitului domnitor cu o anumită întârziere, deoarece mai aveam în program un punct, suplimentar. Era ideea lui V. Șoimaru – de a ne deplasa la vreo 15 kilometri mai spre vest, la **Tîrgu Ocna, oraș cunoscut ca stațiune montană, dar nu mai puțin – și ca loc de aflare a unei temnițe**, numită oficial „sanatoriu-închisoare” (sic!), destinată deținuților grav bolnavi. Aici s-a continuat oribilul „experiment de la Pitești”, în apogeul „reeducării” aflîndu-se cîteva ani (1949-1952), ca de aici să plece la Domnul și basarabeanul Valeriu Gafencu (24 ianuarie 1921 – 18 februarie 1952), originar din Singerei, su-

pranumit – deloc întîmplător, defel metaforic, de către Nicolae Steinhardt – „Sfîntul închisorilor”. Știam că administrația orașului în care s-a prăpădit martirul V. Gafencu l-a consacrat, cu cîteva ani în urmă, Cetățean de Onoare, însă acum, din noiembrie 2012, un Institut ce se autodefinește „pentru studiul holocaustului”, exercită grele presiuni asupra consilierilor locali, ca să i se retragă mucenicului penitenciarelor kominterniste această simbolică demnitate. Absurditatea și sălbăticia acestei lupte cu martirii a provocat revolta multor intelectuali de seamă din România și din diasporă, însă cei programați să pîngărească orice umbră de demnitate românească nu se opresc. Viceprimarul de Tîrgu Ocna ne-a primit amabil, dar și emoționat, sincer uimit: aștepta din partea unor basarabeni orice, numai nu un mesaj de admirație pentru destoinicia rezistență în fața unor forțe diabolice. Peste cîteva zile, Ion Negrei avea să trimită la Consiliul orașenesc Tg. Ocna un memoriu de solidaritate și o notă explicativă pentru agresorii spirituali de la București și de aiurea, document din partea Asociației Istoricilor din R. Moldova, de la baștina martirului schingiuit pînă și în mormînt.

Ne-a arătat frumosul sediu al Primăriei, apoi ne-a condus spre penitenciar, în preajma căruia am putut vedea și mormîntul lui Valeriu Gafencu, la al cărui postament ard mereu lumînări și o candelă, și nici florile nu lipsesc niciodată. În clipele de reculegere la acest monument al durerii și demnității românești, ne-am spus cu justificată mîndrie: slavă Domnului, vrășmașii noștri, demonii cu chip de om din jurul nostru, nu au putut „reeduca” chiar pe toți românii, lucrarea lor diabolică de mutilare a sufletelor și conștiințelor nu poate fi dusă la capăt!...

Cu aceste gînduri luminoase ne-am îndreptat spre Borzești, unde am ascultat, ca o completare a înaltei noastre stări de spirit, cuvîntul Domnului, tămăduitor, în rostirea părintelui Constantin, între pereții bisericii în care ar fi primit taina botezului viitorul apărător neînfricat al neamului românesc și al altor seminții creștine. Iar în curtea acestui locaș sfînt am avut bucuria de a vizita un ex-

cepțional muzeu: de icoane, cărți bisericești, odoare și veșminte, alte diferite obiecte de cult ortodox. Ghida, foarte competentă, ne-a comunicat cu mândrie că cea mai veche carte din această colecție e *Cazania* lui Varlaam, cunoscută și cu titlul *Carte românească de învățătură...*, scoasă de sub teascurile tiparniței din Iași la 1643. Următoarea carte, ca vechime, din acest muzeu, este *Biblia de la Blaj*, din 1795, numită și *Biblia lui Micu-Clain* (traducătorul ei) sau *Biblia lui Bob* (amintire a episcopului Ioan Bob, cel ce a sprijinit pe toate căile vrednica lucrare a lui S. Micu). Această carte cu adevărat mare și măreață (circa 1000 de pagini!) a fost retipărită, în 1819, la Petersburg, de către mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni și e de presupus că a avut cea mai largă circulație în Basarabia sub stăpânire rusească (1812-1918); oricum, se întâlnea în bisericile și în mănăstirile din stînga Prutului nu mai rar decît prima traducere completă în română a Sfintei Scripturi – *Biblia de la București*, din 1688.

Vizita la Onești, inclusiv la Borzești și la Tîrgu Ocna, ne-a marcat șederea de mai departe în Țară, drumurile ce le-am străbătut deja fără Ion Negrei, pe care, de altfel, l-am redescoperit ca pe un istoric perfect documentat, dar și ca pe un tovarăș de drum impecabil.

Cu atît mai mare ne-a fost tristețea cînd, întorși acasă, am aflat din presă că forțele întunericii de la București, dar și de la Apus și de la Răsărit, au frînt totuși admirabila rezistență a consilierilor Primăriei Tg. Ocna în-cît, într-o ședință ad-hoc a acesteia, s-a decis să se facă pe placul celor care nu mai au pe agenda de lucru decît să lupte cu morții; cu cei aduși la moarte prin chinuri și umilire de chiar bunicii și părinții acestor politicastri, excesiv de tineri și neliniștiți, dar și prea de tot bine situați. Astfel, pe 21 iunie a.c., Consiliul orașenesc de la Tîrgu Ocna a votat pentru retragerea titlului de Cetățean de Onoare lui Valeriu Gafencu, din cei 17 consilieri locali **unul votînd**, totuși, împotriva. Nu știm cine-i acest Om care s-a ridicat împotriva fărădelegii ce s-a dezlănțuit la Tîrgu Ocna, dar cei care au pus la cale nelegiuirea, ar trebui să

nu să se grăbească a-și sărbători victoria: cît mai e un Om, demn și curajos, într-o bătălie criminală, lupta pentru dreptatea noastră românească va continua... Spre marea deznadejde a celor care stau în spatele unui degenerat de parlamentar USL (dar promovat de Partidul Conservator), O. Raetchi, deputat Colegiul 4 Diasporă. Se spune că tocmai acest individ a avut un rol decisiv la ruperea rezistenței consilierilor de la Tg. Ocna, după ce a prezentat un deșănțat „discurs privind solidarizarea cu Institutul Elie Wiesel”, în care, de fapt, se solidarizează cu logica unor opțiuni luate în timpul regimului antonescian. În plus, chiar dacă are două cărți de scrieri „filozofice” (*Eseistică*, 2004; *Din Agora*, 2012), și mai pretinde a avea un indicator măsurat IQ de 149, vorbind, cică, vreo șase limbi străine, original în „discursul” său este doar la un singur compartiment: O. Raetchi se lansează în amenințări fățișe, deschise, tranșante față de bieții consilieri dintr-un orașel cu vreo 12 mii de locuitorii, că nu-i va lăsa în pace pînă nu vor face cheful unor figuri odioase ca Elie Wiesel, în care scop va bate pragurile Knessetului (Parlamentul israelian), Ambasadei Israelului la București etc.

La începutul lui iulie 1940, după invadarea, de către hoardele sovietice, a Basarabiei, Nordului Bucovinei cu Ținutul Herța, bande înarmate de mercenari evrei agresau în cel mai mișelesc și mai barbar mod pe reprezentanții administrației, ai armatei și ai populației civile românești, în timpul apocalipticeii retrageri, respectiv, al refugiului nu mai puțin apocaliptic, în dreapta Prutului. *De ce atîta ură?*, se întreba într-un articol atunci, profund îndurerat și revoltat, dar și profetic, Nicolae Iorga. Pe urmele marelui nostru învățat, ne întrebăm și noi acum, în iulie 2013: *De ce atîta încrîncenare?* – în a șterge din memoria noastră personalități ca Valeriu Gafencu, despre care părintele Gh. Calciu afirma că „nu am nicio îndoială că este sfinț; a trăit cuvîntul Domnului la o înălțime de neînțeles pentru noi”.

Întrebarea nu este defel retorică, așadar, necesită un răspuns. Unul, din mai multe posibile, l-am găsit în volumul *Sfîntul închisori-*

lor: *Mărturii despre Valeriu Gafencu, adunate și adnotate de monahul Moise Iorgovan de la Mănăstirea Oașa* (Alba Iulia, Editura „Reîntregirea”, 2007, 336 p.). Iată ce mărturisește monahul M. Iorgovan în această zguduitoare carte: „Oameni prin care Duhul Sfânt lucra cu putere, precum Valeriu Gafencu și alți mărturisitori ai temnițelor, **vrednici de toată prețuirea, își așteaptă locul în calendar, fiind cele mai sigure modele pentru noi și în vremurile acestea dominate de confuzii. Viața lor merită a fi cunoscută**, nu pentru slava lor pămîntească, ci **ca oamenii din zilele noastre înnegurate de atîtea rătăciri, urmări ale îndepărtării de Dumnezeu, să știe că au existat în veacul al XX-lea asemenea aleși** care s-au ridicat la puterea de credință și de jertfă a primilor martiri creștini” (sublinierile ne aparțin – *VI. P.*; citat apud recenzia teologului Stelian Gomboș, senior editor: <http://www.sfantii-inchisorilor.ro/2011/02/14/in-ajunul-praznuirii-noului-mucenic-valeriu-gafencu>).

Asta e. Altădată teroriști ai trupurilor, acum teroriști ai sufletelor noastre, tot felul de simbriași ai *holocash*-ului (termenul aparține savantului american evreu Norman Gary Finkelstein) nu acceptă ca românii să urmeze modele proprii, să-și aibă aleșii proprii; căci acești demoni ai sec. XXI ar vrea numai ei să fie „modele” pentru alții, numai ei să fie „aleșii”.

Nu-mi fac iluzii că aceștia vor ceda prea ușor; că în curînd vor fi puși la punct, într-o bătălie inegală, în care ei se află în continuă ofensivă, iar noi – mitraliați din toate părțile. Nu speriat, ci îngreșoșat de agresivitatea lor, inclusiv din diferite „discursuri de solidarizare” cu diverse institute oculte, mă consolez la gîndul că România a supraviețuit și va supraviețui datorită unor oameni ca cel care a votat contra dezmațului Oculței, ce a ales ca punct ochit Tîrgu Ocna.

În plus, tocmai în acest timp de mare derută sufletească, în chiar ziua celei mai mari tristeți românești – pe 28 iunie, cînd rușii au reocupat Basarabia – am trăit bucuria de a afla că marele nostru scriitor și disident Paul Goma, născut cu 77 de ani în urmă în s.

Mana din județul Orhei, și expulzat în 1977 din România comunizată (de atunci fiind apatrid), a primit pașaportul de cetățean al R. Moldova, în cadrul unei modeste ceremonii la ambasada basarabeană de la Paris. Documentul i-a fost înmînat de nimeni altul decît dl ambasador Oleg Serebrian, cel care, cu trei ani în urmă, trimesese șoferul ambasadei ca să-l anunțe pe faimosul nostru conațional că realizarea inițiativei de la Chișinău, de a i se acorda pașaport moldovenesc, se amînă... Să se fi temut atunci așa de tare „al nostru tînăr social-liberal” (devenit, ulterior, PDM-st), de la Paris, de cei care nu-i iartă lui Paul Goma nici talentul (de a fi scris vreo 20 de romane traduse, fără aranjamente, în zeci de limbi!), dar nici curajul de a fi scris cărți documentare precum *Patimile după Pitești, Jurnalul, Basarabia ori Săptămîna Roșie 28 iunie – 3 iulie (1940) sau Basarabia și Evreii* sau de a ține un blog, supranumit „al demnității românești și umane”?! Dacă e așa, atunci de unde această bruscă schimbare? Nu s-o fi datorînd ea, mutarea, scrierii și editării romanului *Cîntecul mării* – un titlu aproape identic cu al unui film româno-sovietic – carte pentru care O. Serebrian a luat în 2012 un premiu special al Uniunii Scriitorilor de la Chișinău, iar în primăvara anului curent a fost primit în această organizație de creație?

* * *

...În drum spre București, oprim pe la cîteva benzinării, zise și stații PECO: ba pentru a face plinul, ba pentru o lua o cafea. Observăm că aici se vînd nu numai cafele, tartine, plăcinte, covrigi, tot felul de băuturi, dar și ziare, reviste, CD-uri, precum și unele cărți. Fenomenul este și mai prezent spre vestul Europei: în Croația, Slovenia sau Austria ai impresia că unele librării „s-au refugiat” în benzinării, atît de mare și variat este sortimentul de literatură pusă în vînzare în spatele pompelor din care se bagă în mașini combustibil. În schimb acolo, se pare, a scăzut drastic numărul librăriilor din orașele mari, ceea ce nu se poate spune despre București, unde, chiar dacă s-a și redus cifra per total, oricum, în centrul orașului, cel puțin,

nu trebuie să cauți prea mult una din librării-
le devenite la fel de celebre ca și anumite re-
staurante cu veche și statornică faimă. Și mai
important mi se pare faptul că, la București și
în alte mari orașe românești, cele mai multe
librării nu sînt numai vizitate, dar și părăsite
cu pachete de cărți – cam de către fiecare a
treia persoană care le calcă pragul, conform
unor recente statistici oficiale. Totuși, dispă-
re cîte ceva din peisajul colorat al comerțului
de cărți... M-am întristat să aud că au dispă-
rut anticarii din Piața Universității – ce mai
bogăție cognitivă și ce frumusețe literară,
spirituală puneau ei la dispoziția căutătorilor
de „comori vechi”, doar la prima vedere înve-
chite! Este adevărat, că nu au fost închise alte
anticariate din inima Bucureștiului, unde, de
data aceasta, mai mult decît în alte rînduri,
am putut săvîrși miraculoase călătorii în uni-
versul cărții românești din anii tinereții mele
și a generației mele. (Tocmai în orele cînd îmi
scăldam ochii și mintea în anticariatele bu-
cureștene, mi-am dat seama cu toată limpe-
zimea că anticarii de la Chișinău vînd exclusiv
cărți rusești...) Acolo, în inima „micului Paris”,
am găsit (fără prea mare greutate, și am pro-
curat, fără a simți că rup prea mult din mo-
destul meu buget de voiaj) cîteva cărți care
mi-au mîngîiat anii monotoni de existență
sub un regim ce-și dorea o stupidă „unitate
prin uniformitate”: a ideilor, opiniilor, gustu-
rilor, proiectelor, iar în ultimă instanță – și a
oamenilor înșiși, declarați de-a valma con-
structori ai unui suspect „viitor luminos și
fericit”. Amintesc doar cîteva titluri din cărțile
acelei epoci, apuse, probabil că definitiv: *Vă
place Brahms?*, de Françoise Sagan (Franța),
Poveste de dragoste, de Erich Segal (SUA), *N-a
dansat decît o vară*, de Per Olof Ekström (Su-
edia), *Primavera*, de Lilli Promet (Estonia, ex-
URSS)... Precizările dintre paranteze le-am
făcut pentru tinerii de azi; pe unii dintre ei, „îi
testez”, propunîndu-le, spre lectură, aceste și
alte cărți în vogă în anii '70-'80 ai secolului
trecut. Deși, mai întîi le dau să le (re)citească
unor colegi de generație. Reacțiile, cum e și
firesc, se împart: sînt tineri care citesc cu in-
teres, cu emoție, asemenea scrieri, unii spun
însă că-s cam sentimentale, cam naive, poa-

te. Să te miri de asemenea impresii? Se vede
că oamenii astăzi sînt mai obișnuiți cu duri-
tățile, cu atrofierea sentimentelor (bine, fie:
a sentimentalismului!...). M-am bucurat mult
să descopăr că buna, neasemuita noastră
prietenă și gazdă, dna prof. univ. dr. Zamfira
Mihail a „devorat” într-o noapte arhisolici-
ta, celebra cîndva *Poveste de dragoste* (*Love
Story*, cum se numește și filmul, și melodia
axate pe acest roman), iar în altă noapte –
romanul scriitorului (și traducătorului din
română) suedez P.O. Ekström, și acesta ecran-
izat cu destul succes, de altfel. La Chișinău
cineva aștepta cărțile mai sus enumerate,
însă, avînd certitudinea că anticarii de la Bu-
curești vor mai pune în vînzare și alte exem-
plare, la o noua venire a mea, le-am lăsat în
„marea capitală”. Am lăsat cîteva cărți dragi
mie cîndva și în prezent, cum se zice, în mîini
sigure, de cititor avid (și avizat), unde mai pui
că tînăra și frumoasa doamnă ce le-a primit
îl cunoaște personal pe Andrei Brezianu, tra-
ducătorul din engleză, iar despre meritele
literare ale lui Lilli Promet aflase amănunte
impresionante din articolele mele.

* * *

**Nu e deloc simplu să lansezi o carte la
București!** Cît de mare și de intelectualizat
este orașul, locuitorii lui preferă lansărilor de
carte alte moduri de a se cultiva: spectacole
de teatru, conferințe, expoziții; în fine, mul-
te ore le fură, zi și noapte, bucureștenilor
pasiunea (sau viciul?) ce se numește acum
telemanie. Astfel încît, să aduni o sută de
persoane la o lansare / prezentare de carte
e o problemă. Grație spiritului organizato-
ric al lui V. Șoimaru, autor de proiect, și al
prietenilor de la Asociația „Pro Basarabia și
Bucovina”, lansarea monografiei *Hagi Curda
(Camîșovca): un sat românesc din Basarabia
istorică*, de Tudor Lordăchescu (Chișinău:
Editura „Prometeu”, 2011) a beneficiat de
prezența a 70-80 de persoane. Și unde! – la
faimosul Palat Șuțu, actualmente Muzeu
al municipiului București! Și ce de-a lume
bună a venit la manifestare! Voi înșira doar o
parte din numele de rezonanță ce le purtau
cei veniți să se bucure de apariția și de suc-

cesul la destinatari ale acestei cărți despre poate cei mai necăjiți conaționali ai noștri, din stînga Prutului: unul dintre seniorii disidenței basarabene, jurnalistul Nicolae Lupan; profesorii universitari doctori Zamfira Mihail, Iulia Mărgărit, Ion Coja, cîțiva frunțași ai Asociației „Pro Basarabia și Bucovina”; dr. Mihai Nicolae de la Institutul „Frații Golescu”, jurnalista emerită Iulia Scutaru-Cristea, basarabeană refugiată în 1944 din județul Ismail (azi, Cahul), mai tinerii colegi de breaslă de la Radio România Internațional (Roxana Iorgulescu-Bandrăbur), de la agențiile RGN (Romanian Global News), RBNP (Romanian Breaking News Press), RGMC (Romanian Global Media Center), ziariști online, cîți alții. Cu regret, nu și-au făcut apariția reprezentanți ai unor structuri de stat în a căror competență intră și grija pentru ameliorarea stării de lucruri în sfera păstrării limbii, culturii, monumentelor, a memoriei istorice și etnice a conaționaliilor din afara României. Au strălucit prin absență capii Departamentului pentru românii de pretutindeni, dacă facem abstracție de un tînăr din Galați, care a avut amabilitatea de a asigura deplasarea, de la Dunăre spre București, a autorului monografiei prezentate, dl T. Iordăchescu de la Hagi Curda (Camîșovca), Ismail, regiunea Odesa din actuala Ucraină.

M-am referit și la acest aspect dat fiind că mai mulți participanți la manifestare au reiterat ideea potrivit căreia Statul Român acordă în prezent puțină atenție conaționaliilor din jurul României sau, dacă îi și are în vedere, de cele mai multe ori sprijinirea lor nu este prea eficientă, nu are întotdeauna efectele scontate. Și doar cei care au luat cuvîntul – bucureșteni get-beget sau basarabeni deveniți locuitori ai mării noastre capitale – cunosc situația românilor din sudul Basarabiei istorice (căci, în mod firesc, de această zonă a fost vorba cel mai mult) nu din auzite, nu numai din monografia pusă în discuție, ori din cartea *Români din Bugeac pe cale de dispariție*, de George Damian și Cătălin Florențiu Vărzaru, editată la București în 2010. Unii au trăit pe propria piele drama băștinașilor de

pe această palmă de pămînt românesc, alții au acolo frați, surori, alte rude, prieteni, colegi.

La manifestarea de la Muzeul municipiului București a vorbit, profund emoționat, căci o făcea prima dată, public, în capitala patriei istorice, dl Tudor Iordăchescu, apoi au luat cuvîntul subsemnatul și dr. Vasile Șoimaru; toți au trebuit să răspundă la o serie de întrebări ce veneau, coplesitor, din sală. Dintre invitați ne-a impresionat în mod deosebit alocuțiunea dnei Iulia Scutaru-Cristea care, printre altele, a declarat că *eforturile și contribuțiile, excepționale, ale unor intelectuali basarabeni contemporani, sinceri patrioți români, oameni atașați trup și suflet românismului – toate acestea au anvergură și valoarea faptelor săvîrșite de frunțași Școlii Ardelene, de la sfîrșitul secolului XVIII. Tocmai de aceea, prin similitudine, trebuie să vorbim acum, cu toată claritatea, despre existența unei Școli Basarabene, în beneficiul românismului...* În replică, dl prof. univ. dr. Ion Coja și-a exprimat acordul total, cerînd autoarei dreptul de a utiliza și a promova, în scrierile Domniei Sale, această sintagmă: *Școala Basarabeană*.

Mi-am amintit în acea după-amiază de la Palatul Șuțu din București că ceva similar ne-a fost dat să auzim și de la profesorul Raoul Șorban (1912-2006), la conacul său, părintesc, de la Stoiana – Cluj, cu vreo 15 ani în urmă...

* * *

În ghiduri, pliante, prospecte, dar și în resursele electronice, **Piteștiul este supranumit „Orașul lalelelor”**. Frumos, dar cam artificial, chiar dacă în scuarurile acestui oraș primăvara înfloresc multe lalele, în plus, se organizează aici și un festival numit *Simfonia lalelelor*.

Totuși, nu aceste gingașe flori au făcut Piteștiul cunoscut în țară și în lume. De Pitești este legată viața și activitatea unor remarcabile personalități ca scriitorul Ion Minulescu (1881-1944), cîntărețul de mare succes Zavaidoc (Marin Teodorescu, 1896-1945), economistul și politicianul Armand Călinescu (1893-1939), unul dintre făuritorii

României Mari, Ion I.C. Brătianu (1864-1927), mareșalul Ion Antonescu (2 iunie 1882 – 1 iunie 1946)... Originar de aici e și fotbalistul Adrian Mutu, dar cine face vreo legătură între acest sportiv de performanță și orașul de reședință a județului Argeș?

Pentru cei care nu numai cu pâine trăiesc și nu numai de fotbal se interesează, Pitești este sinonimul unui experiment diabolic, care poartă numele acestui oraș. Un experiment calificat, de către mult pățimitul scriitor rus Aleksandr Soljenițin, ca „cel mai oribil cu putință”, din câte s-au făcut în lumea comunistă. M-am gândit dacă nu cumva cei care promovează supranumele de „Orașul lălelelor” doresc să ștergă din memoria îndurerată a românilor acele pagini demne de *Infernul* lui Dante. Se pare că de aceleași intenții se ghidează și autorii informațiilor de pe portalul *Wikipedia*: la articolul consacrat municipiului Pitești o vorbă nu se suflă despre criminalul experiment kominternist, supranumit, pe bună dreptate, „genocidul sufletelor”, căci la „reeducarea prin tortură”, adică la umilirea pînă la îndobitocire (victimele erau transformate în călăi), la nimicirea morală, pe urmă și fizică, au fost supuși iluștri reprezentanți ai intelectualității române, mai ales tineri. (A se vedea – pentru a nu vedea nimic despre „experimentul Pitești”! – sursa: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Pitești>, cu o versiune și în limba engleză; de altminteri, nici în informația despre Tîrgu Ocna, de pe *Wikipedia* românească – http://ro.wikipedia.org/wiki/Tîrgu_Ocna – nu este nici măcar o aluzie la existența unei pușcării, transformată, de același Komintern, în iad pe pămînt.) Dacă totuși se amintește în vreun context, cît de cît oficial, despre „**experimentul de la Pitești**”, acesta este numit mai curînd „*fenomenul de la Pitești*” (de parcă ar fi vorba de poezie sau filozofie!), iar cînd trebuie să se invoce și nume de călăi, cel mai des apare numele demonului Eugen Țurcanu, trecîndu-se „elegant” peste nume sonore ca Alexandru Nikolski (tot el Baruch Grunberg), Ludovic Czeller sau Ana Pauker, căci și această tovarășă avea curiozitatea sau

plăcerea sadică de a pune umărul la „reeducarea” intelectualității române.

Așadar, dacă și încearcă unii a îndepărta de Pitești renumele de oraș al unui oribil penitenciar, respectiv, al celui mai inuman experiment, apoi o fac nu pentru a-i indispune mai puțin pe orășeni, pe români în genere, ci pentru a nu le strica dispoziția (și gheșefitul) fiilor și nepoților de călăi.

Totuși, urmele și umbrele aceluși experiment se simt, se văd la Pitești. Nu mă refer la ansamblul arhitectural-comemorativ, sugestiv, însă extrem de modest pentru amploarea „patimilor de la Pitești”. Atît de modest pentru că Statul Român actual se gîndește în ultimul rînd la victimele ce le-a făcut regimul din care a ieșit, ca și la consecințele genocidului prin care au trecut milioane de români, oamenii de stat români fiind preocupați mai ales de bunăstarea proprie și a celor legați genetic de torționari, care acum le dictează regulile jocului.

La Pitești am avut șansa de a fi găzduiți de familia Ilie și Rodica Popa, niște oameni de o cumsecădenie și o modestie dezarmante, față de cîte fac ei numai pentru a cinsti memoria celor schingiuiți și omorîți în condiții infernale la cîteva sute de metri de frumoasa casă în care își duc existența de onești intelectuali și patrioți, capabili să împărtășească dragostea din suflete cu toți oamenii de bună-credință de pe acest pămînt. Tocmai se întorseseră dintr-o delegație de la Chișinău, unde au participat la un simpozion științific, și mai trăiau sub impresia – șocantă – a gradului sporit de rusificare și sovietizare a unor basarabeni.

Di prof. univ. dr. ing. Ilie Popa de mai mulți ani predă la Universitatea din Pitești niște cursuri destul de sofisticate pentru înțelegerea noastră, a celor cu aplecare pentru științele umanistice, din care motiv eram tentat să-l întreb: ce îl determină să organizeze, împreună cu doamna, un serial de simpozioane științifice consacrate „experimentului Pitești”? Cu atît mai mult cu cît autoritățile, fie centrale, fie locale, nu manifestă prea mult entuziasm față de inițiativele sale, iar istoricii,

mulți istorici – adică cei mai indicați să organizeze asemenea manifestări – îi cam fug din cale... Ce îl face să scoată tomuri de materiale ale acestor simpozioane? (Vreo zece volume, cite simpozioane a putut desfășura.) De ce menține arzînd mereu făclia Fundației culturale „Memoria”, prin care editează (sub auspiciile Uniunii Scriitorilor din România) o publicație de excepție – *Memoria. Revista gândirii arestate*, ajungînd la volumul 82-83 (nr. 1-2 din anul curent)? De ce a reeditat la Pitești amintirile din gulag ale lui Vadim Pirogan, alte cărți similare de autori de la noi? De ce invită an de an, pe propriul risc, foști deportați în Siberia sau deținuți în temnițele de acolo, basarabeni și nord-bucovineni? Multe aș fi dorit să-l întreb, dar acum mă bucur că nu am făcut-o... Pentru că o parte de răspunsuri le-am aflat în tăcerea sau în zgîrcenia vorbei dlui prof. univ. Ilie Popa, acolo, la dînsul acasă, iar alte nedumeriri mi le-am limpezit la Chișinău, cînd am răsfoit și / sau am citit din volumele în care familia Popa figurează ca editori, autori, machetatori, traducători din română în engleză și în alte ipostaze ce pot fi doar bănuite, intuite. Însă chiar dacă nu ai atîta inspirație, oricum, la auzul acestor nume, Ilie și Rodica Popa, și se face mai cald pe suflet, căci ai la îndemînă o dovadă în plus ca **demnitatea, mîndria, bucuria de a fi român** nu pot fi eclipsate, bruiate, negate, depășite de *rușinea de a fi român*, pe care o cultivă în disperare de cauză cei schilodiți de experimentul Pitești sau urmașii regizorilor acestui experiment infernal.

Mulțumim familiei Popa pentru că ne-au oferit atît de omenește casă și masă; domnului profesor, în special, îi spunem mulțumiri pentru bunăvoința cu care ne-a însoțit prin orașul natal, la frumoasele biserici din centru, după care ne-a condus și la Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” – un edificiu impresionant, modern, funcțional. Aici am transmis o modestă donație de carte basarabeană, inclusiv publicații ale BM „B.P. Hasdeu”, doamnei director-adjunct, o femeie pe cît de frumoasă, pe atît și de rafi-

nată, dar și deșteaptă – în acele zile tocmai își luase doctoratul. De altfel, donații similare am făcut la biblioteci sau la instituțiile gazdă și în alte puncte ale traseului nostru: Roman, Onești, Tg. Ocna, București, Rîmnicu Vîlcea, Bran...

* * *

La Rîmnicu Vîlcea am ajuns exact pe 13 iunie, de Ziua eroilor români, cu această ocazie avînd programată lansarea cărții despre luptele de la Cotul Donului, alături de alte cîteva noi tipărituri apărute în edituri locale. Manifestarea a avut loc într-o sală mare de festivități a Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul”, această instituție fiind printre organizatori, deși noi eram invitați ai moderatorului de eveniment, prof. Ion Măldărescu, scriitor, publicist, editor, redactor-șef al unei importante reviste electronice – *ART-EMIS*, citită (accesată) de multă lume în toată România, dar și dincolo de hotarele ei actuale, inclusiv în Basarabia. Personal, am savurat în *ART-EMIS* numeroase – zeci, poate chiar sute – de articole, eseuri, editoriale, studii documentare etc., unele le-am dat la imprimantă ca să le poată citi și alții; multor colegi și prieteni, care s-au obișnuit cu lectura la calculator, le-am recomandat să citească această revistă de aleasă calitate, de la Rîmnicu Vîlcea.

Atmosfera de sărbătoare ce se făcea simțită în oraș (poate chiar și în întreaga Țară) a avantajat activitatea în care eram antrenati: sala, oricît de mare ni se părea, la un moment dat a devenit neîncăpătoare. S-a anunțat că asistă la eveniment oameni în vîrstă... aproape zece nonagenari, așadar, oameni care au apucat, într-un fel sau altul, anii cînd România a fost sfîrtecată, răpindu-i-se Basarabia și Nordul Bucovinei cu Ținutul Herța, pe urmă nordul Ardealului, mai apoi și Cadrilaterul. Oameni care au trăit un timp cu speranța refacerii Patriei, ca să audă, îngroziți, de ostilitățile din Răsărit, unde au murit peste 150 de mii de militari români: de foame, de frig, din lipsă de ajutoare, din cauza lașității și a trădării. Unii au văzut cu ochii lor re-ocuparea provinciilor din estul Prutului, salvîndu-se de urgia bolșevică grație refu-

giului, care a constituit și un început de noi și grele încercări.

Veniți dintr-o zonă atât de militarizată cum e R. Moldova, cu armată rusă și cu „garda” transnistreană în coaste, am rămas plăcut surprinși, adînc emoționați, să vedem la manifestare cîteva plutoane de ostași români – neîncrunțați, degajați, pașnici și, esențial – toți vorbitori ai românei literare! Au onorat activitatea de la Biblioteca „Antim Ivireanul”, de Ziua eroilor, și doi colonei ai Armatei Române, au vorbit și ei, așa cum stă bine unor ofițeri superiori: unul despre semnificația sărbătorii de comemorare a eroilor Armatei și ai Neamului; altul – despre eroismul și jertfa militarilor români pe Frontul de Răsărit, cu referire la cartea *Cotul Donului 1942...*, subliniind valoarea documentară, dar și educativă a inițiativei editoriale a lui V. Șoimaru. Luările de cuvînt despre această carte au fost anticipate de proiectarea unui film documentar cu imagini cutremurătoare, surprinse de cinești germani, pe Frontul de Est, în anii de grație 1942-1943.

De Ziua comemorării eroilor, la principala bibliotecă din Rîmnicu Vîlcea, oraș cu circa 100 000 de locuitori, s-a vorbit și despre orașul natal, despre tinerii lui cetățeni și despre... dragoste. Acest mănunchi de subiecte a putut fi adunat la prezentarea cărții *Prima dragoste, pentru totdeauna*, de Ioan Marius Marian, în prezent trăitor la Vancouver, Canada, dar care, în prima sa carte de proză matură evocă orașul natal gradat: cu ochii unui copil, apoi ai unui adolescent, în fine, ai unui tînăr, elev în clasele superioare din cel mai prestigios liceu din municipiu. Vorbitorii, la manifestare, însă nu mai puțini și după terminarea acesteia, au comentat cu căldură surprinzătoarea scriere a concitadinului lor, narațiune în care unii s-au re-găsit, au identificat cu ușurință locuri, chipuri, caractere, întîmplări... Am arătat cu plăcere mulțimii din sală ultimul număr al revistei noastre, în care am inserat una din primele recenzii la acest debut literar româno-canadian, autorul recenziei fiind un prozator de talent de la noi (a se vedea: Ion Iachim. *Orașul unde nu*

se întîmplă nimic. În: *BiblioPolis*, nr. 1/47 din 2013). Astfel am împărtășit și noi bucuria autorului, mai exact – bucuria unei mame de a vedea succesul fiului și, în egală măsură – împlinirile verișorului din Basarabia, căci dna doctor Lia Marian (născută Șoimaru, la Cornova, refugiată de mic copil, în 1944) este mama lui Ioan Marius Marian și vară bună a lui Vasile Șoimaru.

Dna doctor Lia Marian a fost și una din gazdele noastre la Rîmnicu Vîlcea. Nu are rost să comentez ce bucate gustoase ne-a făcut... Voi insista asupra incredibilei bibliotecii pe care o are într-o garsonieră din centrul urbei. Am mai cunoscut medici din România, mă convinsesem că majoritatea lor justifică perfect impresia de excelenți specialiști în domeniu, dar și de oameni de mare cultură și sensibilitate. Această impresie am re-trăit-o și în casa dnei doctor Lia Marian, în ambianța de acolo, în timpul discuțiilor pe care le-am avut. Punctul culminant a fost însă un gest copleșitor al acestei femei: cînd ne-a făcut sugestia, ne-a acordat dreptul de a ne alege cărți preferate – oricare și oricîte! – din extrem de bogata-i bibliotecă personală...

La Rîmnicu Vîlcea s-a întîmplat să fie niște seri extrem de agreabile și tocmai atunci am avut și deosebita plăcere de a sta la masă cu noii noștri prieteni, intelectuali de marcă din partea locului, în niște localuri de mîna întîii, cu bucate și băuturi alese, în compania unor interpreți de muzică populară, aceștia delectîndu-ne cu irepetabilele hăuliri oltenești, dar și cu un *Trandafir de la Moldova*... În timpul discuțiilor la o terasă de la buza unui munte, cineva invocase aflarea, în preajmă, a unei stațiuni meteo și atunci mi-am reamintit că am avut un turist din Rîmnicu Vîlcea care lucra inginer la o așa stațiune. Călătoria ceea avusese loc demult, cu vreo 35 de ani în urmă, într-o vară, în Rusia, pe traseul Moscova – Leningrad – Kiev. O habă ținusem un capăt de legătură, prin intermediul scrisorilor, al cărților poștale, grație acestui fapt nu-i uitasem numele: Ungureanu. Unul dintre noii prieteni rîmniceni a adăugat și prenumele:

Petru, zis și Bebe. L-a găsit în câteva minute, la telefonul celular... Între timp, turistul meu avusese o frumoasă ascensiune: a mai făcut o facultate (Dreptul), a ajuns prefect de Vilcea, apoi și senator la București. A doua zi, înainte de a părăsi Rîmniciu, ne-am întîlnit, am stat puțin de vorbă. Prin anul 2000, la Făgăraș, am reîntîlnit în condiții similare, o familie de intelectuali, Doina și Traian Greavu. Cînd am intrat în curtea casei lor, după ce ne-am îmbrățișat, după ce am schimbat câteva vorbe, am simțit cum s-au topit 25 de ani ce ne despărțeau. Acum, în altă clipită, s-au topit încă vreo 37 de ani...

* * *

Oricît de plăcute drumetețiile, la un moment dat simți că te roade tot mai mult dorul de casă. Așa s-a întîmplat și de data aceasta, unde mai pui că ziua plecării din Rîmniciu Vilcea era a zecea noastră zi de călătorie. Deci, mergem spre casă, spre Prut, spre Basarabia. Totul e simplu, numai că datele problemei se schimbă atunci cînd „la cîrmă”, la volan adică, e Vasile Șoimaru. Mare amator de surprize, la drum numai el știe toate hățșurile, serpentinele, opririle, respectiv, popasurile. Astfel ajungem și la Bran, orașul românesc ce nu are nevoie de niciun fel de publicitate în Vest(-ul cu adevărat cam sălbatic în unele privințe): celebritatea i-o asigurată-o Vlad Țepeș. Să nu ne grăbim însă! Branul poate deveni și mai celebru (ierțați-mi forțarea superlativului) grație prezenței acolo, de cîtiva ani buni, a unei familii basarabene de talenți pictori, Andrei Negură și Lilia Șeremet. Poate datorită și bijuteriei pe care au deschis-o ei acolo, un magazin-galerie de artă. Cu regret, cînd treceam pe alături, dugheana-galerie era închisă, deși orarul ne sugera contrariul.

Lîngă Bran, nu departe de legenda-rul castel, e un orăș de basm: Predeluț. Firește, nu are faima Branului, însă pentru noi Predeluțul este un loc deosebit de drag sufletului. Pentru că aici locuiește un om cu suflet mare, de o rară sensibilitate umană și estetică: Alexandru Lupescu, alias Sasha, regizorul de cinema, poetul, prietenul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” etc. Și de data

aceasta ne-a primit cu căldura și generozitatea cu care ne-am obișnuit încă de la prima noastră vedere: ne-a făcut o masă cu bucate care știa că ne plac, ne-a cazat în camere ornate, jur-împrejur, pe pereți, cu farfuri în inconfundabilul stil de Horezu. Și de data aceasta ne-a făcut o surpriză, dăruindu-ne cîte un exemplar al cărții *Castelele în Spania*, ce include jurnale intime și amintiri ale prietenului și colegului său din tinerete, Petre Sirin-Hrșanovschi. Volumul a văzut lumina tiparului la prestigioasa Editură „Humanitas”, în colecția *Memorii. Jurnale. Călătorii*, cu o prefață de Al. Lupescu.

„Veniți greu, adică foarte rar, dar plecați ușor, adică foarte repede”, ne-a spus la despărțire Al. Lupescu, ascultînd din mașină o piesă în interpretarea Olgăi Ciolacu, una din cîntărețele cele mai dragi lui, pe a cărei muzică muncește, scrie, se relaxează. Am mai fi ascultat și noi ceva muzică ușoară basarabeană, la Bran, dar, vorba veche: călătorului îi stă bine cu drumul!

...Pe stînga și pe dreapta de „Toyota” lui V. Șoimaru **se desfășoară, pe cît de cumin-te, pe atît de falnic, peisajele Patriei: fragede, curate, vii, eterne.** Treceam în goană prin orașele și orașe cochete, gospodărește amenajate încă de pe timpul lui Nicolae Ceaușescu. Mi-am amintit, prin nu știu ce asocieri, de Onești – un oraș cu adevărat frumos, înălțat de-a întregul în epoca numită acum exclusiv „de tristă amintire”. Cu o săptămînă în urmă, la o cină la bunul Rusanovschi, ne-a surprins cu o constatare gen: „Onești e un oraș pe cale de dispariție: tinerii pleacă pe unde apucă și puțini se mai întorc înapoi, iar cei care rămîn – îmbătrînesc și se grăbesc să moară...” „Ce vorbești, bădie?! îi dădu replica V. Șoimaru. Să mergi matale în Rusia sau în Ucraina, să vezi acolo murind orașe... inclusiv orașe «milionare».” Să vii în Basarabia și să vezi cum mor satele, mi-am zis în gînd. Căci sătenii noștri pleacă pe capete și nimeni nu mai vrea să revină acasă. Aici, în dreapta Prutului, cei plecați se mai întorc – pentru că știu că au o țară, o limbă, o lege, o istorie... Pe cînd noi, basarabenii, nici măcar un pro-roc nu ne-am putut înălța, cum ne îndemna într-o poezie părintele Alexe Mateevici!...

Calculată de la Bran, pe la o jumătate de cale spre casă, facem o ultimă escală în Bacău, la invitația familiei Viorel și Veronica Cucu, un cuplu ce se identifică, pentru cei apropiați de lumea cărților, cu Editura „Vicovia”, una dintre casele de editură performante din oraș, din județ, din partea de est a României. *Marca Vicovia* este bine cunoscută la noi și datorită faptului că de mai mulți ani ia premii, diplome, alte distincții și la Saloanele de carte din Chișinău. Familia Viorel și Veronica Cucu merită toată prețuirea noastră și pentru că editează, destul de des și de o calitate impecabilă, volume de autori originari din Basarabia: Paul Goma, Ovidiu Creangă, Nicolae Dabija, Nicolae Rusu etc. Și, desigur, Andrei Vartic, cel care a fost un apropiat al familiei Cucu. În acest an „Vicovia” pregătește al șaptelea volum de A. Vartic, o serie de cărți a văzut lumina tiparului după stingerea luminosului intelectual și patriot. După o masă copioasă, după o discuție la aburul cafelelor, V. Cucu și V. Șoimaru pun la punct niște amănunte privind editarea, în toamnă, a unei antologii poetice omagiale *Leonida Lari*, după care discuțiile încetează, cafelele dispar, făcând loc unor scurte schimburi de replici și gândului persistent de a ajunge la casa cui ne are.

...Dar ce-i cu mia ceea de cărți necitite, despre care am scris în titlu? – se va întreba câte un cititor mai atent. Ah, da, a fost o butadă ce mi s-a întipărit în memorie de cum am auzit-o, dar care poate fi acceptată numai dacă i se știe contextul. Eram la faimoasa stațiune Călimănești, de lângă Rîmnicu Vilcea, la o masă cu ocazia aniversării celui care ne invitase, juristul Petre Dinescu. Un om uluitor. Nu numai pentru că ne-a spus că are aniversare în chiar acea zi abia după ce luasem loc la masă. Nu numai că și-a crescut fiul, acum, un domn inteligent, cu poezii de Grigore Vieru, pe care ni le recita savurînd fiecă cuvînt. Nu numai că știa la perfecție arborele genealogic al lui Grigori Melehov

și ale altor personaje din *Pe Donul liniștit* al lui Șolohov, crîmpeie din romanele altor scriitori clasici ruși, de la Gogol, Dostoievski și Lev Tolstoi la Cehov, M. Gorki, Bulgakov și Aleksei Tolstoi. Plus o mulțime greu finită de cărți ale unor autori sovietici obscuri, ale căror scriituri le-am citit și noi, obligatoriu, în anii de școală.

Tocmai cînd ne simțeam mai bine în compania lui Petre Dinescu, iată că îl mai sună un camarad ca să-l felicite, apoi să-l întrebe: „Ce vei face, Dinescule, după ce îți expiră mandatul?” Atunci era să aflăm că imediat după aniversare îi expira al doilea mandat de șef al Tribunalului Județean Vilcea. „Ce voi face, mă întrebi? îi răspunse interogativ, dar cu statornică bunăvoință, P. Dinescu. Păi, abia aștept să fiu mai liber...” „Și ce vei face, totuși?”, se auzi persoana de la celălalt mobil. „Cîte am de făcut!”, „Și mai exact!”, insistă interlocutorul, ca să audă: „Elementar: am o mie de cărți necitite! Să spună cineva că nu am ce face!...” De la celălalt mobil urmă o pauză lungă. O pauză la fel de lungă se făcu și în mintea mea. Ca să vezi numai! Doar fiecare dintre noi, indiferent de vîrstă sau de pregătire, avem o restanță în ale cititului: care o sută, care cîteva sute, care o mie, care cîteva mii de cărți. Odată și odată, vine timpul, apoi vine și termenul-limită pentru lichidarea acestei restanțe. Și nu contează mărimea ei în expresie aritmetică, ci, mai ales, ușoara, ba chiar dulcea apăsare a gândului că mai avem mult de citit.

P.S. – Din cîte știu, genul gazetăresc al editorialului nu admite utilizarea materialului ilustrativ. Pentru cei care vor găsi seci noțiunile de mai sus, am găsit totuși o ieșire din situație: la pag. 158-162 ale revistei noastre puteți vedea o suită de imagini din drumeție, puse la dispoziție de maestrul fotograf dr. în economie Vasile Șoimaru. Călătorie plăcută pe aripile imaginației!

VI. P.